Vammaisneuvoston lausunto hyvinvointialuejohtajan talousarvioesityksestä 2027 sekä taloussuunnitelmasta 2027-2030

Alueellinen vammaisneuvosto kiittää mahdollisuudesta lausua hyvinvointialuejohtajan talousarvioesityksestä vuodelle 2027.

Keski-Suomen hyvinvointialueen talousarvioesitys vuodelle 2027 on laadittu 30 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi. Tämä on arviointiryhmän suosituksen mukainen, mutta suurena riskinä voi olla palveluiden saannin heikkeneminen ja edelleen keskittyminen isompiin yksiköihin. Sopeutustarve 60 miljoonaa euroa näkyy varmasti palveluissa, sillä sosiaali- ja terveyspalveluiden osuus on tästä 48 miljoonaa euroa. Tästä summasta on ikääntyneiden ja vammaisten osuus on 24 miljoonaa euroa. Palveluiden toimenpiteenä mainitaan palveluiden laajuuden supistaminen, mikä aiheuttaa suurta huolta. Vammaisneuvosto toivoo mahdollisuutta ilmoittaa esimerkiksi apuvälineiden kriittisistä vioista virallisten soittoaikojen ulkopuolella.

Kannatettavaa on siirtyminen yksittäisistä säästötoimenpiteistä, kuten lomautuksista toiminnan uudistamiseen. Tässä työssä toivotaan kuultavan myös palveluiden käyttäjiä. Yhtenä kehittämiskohteena on mainittu vammaisten asumisen sijoittumisen toimintamalli. Vammaisneuvosto haluaa muistuttaa, että asumisratkaisujen tulee vastata palvelutarpeeseen. Vammaisneuvosto on käytettävissä tässä kehittämistyössä.

Henkilöstön vähenemistä on suunniteltu ikääntyneiden ja vammaisten vastuualueelle 230 henkilötyövuotta. Tiedossa on, että palveluntarve kasvaa väestön ikääntyessä ja tällä vähennyksellä on pakostakin merkittäviä vaikutuksia.

Talousarviossa mainitaan, että kaikki saavat 2027 nimetyn omahoitajan ja omalääkärin. Tämä on hyvä asia, samoin kuin lisäys omaishoidon määrärahaan. Vammaisten palveluissa erityisen osallisuuden tuen tuntimäärän nousu 30 tuntiin kuukaudessa on myös hyvä asia. Säästöjen hakeminen rutiininomaisten toimintojen keskittämisellä (työvuorosuunnittelu) sekä tilojen yhteiskäytöllä on myös kannatettavaa.

Talousarviokirjassa korostetaan, että palvelut tuotetaan ensisijaisesti lähipalveluna ja tarvittaessa ostopalveluna. Jo nyt on nähtävissä, että lähipalvelu ei aina tarkoita palvelua omalla paikkakunnalla. Erityisesti vammaisten asiakkaiden kohdalla tämä tarkoittaa lisääntyvää kuljetuspalveluiden tarvetta. Päivätoiminnassa siirryttäessä omaan palvelutuotantoon on huomioitava sijainnit ja kuljetusmatkat.

Vammaisneuvostoa huolettaa ympärivuorokautisen palveluasumisen kohdalla maininta henkilöstöresurssin alentamisesta kustannusten laskemiseksi. Toinen huolenaihe liittyy ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyyden mahdolliseen laskuun. Vammaisneuvosto toivoo saavansa seurata tämän prosessin etenemistä.

Lisättäessä digitaalisia palveluita tulee huolehtia niin teknisestä kuin kielellisestä saavutettavuudesta. Tiedottaminen riittävän varhain on tärkeää myös otettaessa käyttöön uudenlaisia tietojärjestelmäpalveluita, esimerkiksi Oima-tietojärjestelmä.

Asiakkaiden yhdenvertaisuuden huomioiminen alueella on hyvä ja kannatettava periaate. Vammaisneuvosto saa esimerkiksi kuljetuspalveluiden saatavuudesta ja riittävyydestä toistuvasti viestejä. Kuljetuspalvelut eivät ole yhdenmukaisia keskuskaupungin ja reuna-alueiden kesken.

Vammaisneuvosto käsittelee seuraavassa kokouksessa palveluiden myöntämisen perusteet sekä asiakasmaksujen muutosten luonnokset. Näistä tulee päättäjille erilliset lausunnot